

Lønn som fortjent?

Arets lønnsoppgjør er et såkalt mellomoppgjør. Så langt ser det ut til å bli gjennomført uten større konflikter. Det skulle da bare mangle, tenker sikkert mange, når renta er lav og lønnstilleggene blir såpass gode. Som de fleste kjenner til, skjer lønnsjusteringer for tannleger i offentlig sektor i nært samarbeid med Akademikerne. Fylkeskommunalt ansatte har siden 2001 fått fastsatt sin lønn lokalt. Vi kan dermed si at vi feirer et tiårsjubileum i disse dager. Jeg husker dette godt, siden jeg på den tiden var med i forhandlingsutvalget. I dag er det bred enighet om at lokal lønnsfastsettelse har fungert godt for NTFs medlemmer. Men om rett skal være rett, så må nok medgi vi medgi at vi har hatt hjelp av markedet. Knappet på tannleger har hjulpet oss.

Akademikerne har hatt betydelig større utfordringer med å få til lokale avtaler i det statlige tariffområdet. Derfor har NTFs medlemmer i staten ikke hatt tilsvarende lønnsutvikling. Dette er beklagelig, for også i statlig sektor burde vi absolutt hatt mulighet til å lønne ut fra lokale behov. Vi trenger å rekruttere vel kvalifiserte og erfarne instruktører og forskere til universitetene. Ikke minst er vi avhengige av gode rollemodeller i utdanningen av kommende generasjoner tannleger.

Privat sektor påvirkes selvsagt av det offentlige lønnsoppgjøret. Likeså vi i NTF, som står overfor et lønnsoppgjør for våre ansatte. I begge tilfelle er det duket for en justering på linje med samfunnet for øvrig. Utfordringen er – som alltid – å finne inndekning på forsvarlig måte. For våre privatpraktiserende medlemmer føyer en slik lønnsjustering seg til rekken av kostnadsbærere som det bare ser ut til å bli flere av. Her finnes det ikke mange andre muligheter for inndekning enn på prisene. Det er aldri populært. Kostnads-

siden er det ikke så mye å gjøre med uten store strukturelle tiltak, som økt overgang til større praksisenheter. Det er en utvikling som ikke bare er av det gode. Vi trenger tannleger i alle deler av landet, også der det bare er marked for små enheter. Da må vi legge til rette for mindre praksiser med minst like høy kompetanse og like avansert teknologisk utstyr som de store.

Odontologisk fakultet ved Universitetet i Oslo er nå i startgropen for planleggingen av nytt klinikkbygg. I den forbindelse er det foretatt en vurdering på kapasiteten på grunnutdanningen på landsbasis. I Oslo er opptakstallet i dag på 65 kandidater per år. Med Tromsøs 40 og Bergens 48 er utdanningskapasiteten i dag på 153 tannleger årlig. Alle gjennomfører dog ikke. I 2010 ble det gitt autorisasjon til 119 norskutdannede tannlege. Det vil overraske mange at tallet for tannleger med utdanning fra andre land er omtrent like stort, medregnet nordmenn som utdannes i utlandet.

Med et tilfang på om lag 250 tannleger hvert år er det åpenbart at vi får nye utfordringer i kommende år. Vi vil kunne stå overfor en situasjon med overkapasitet i de store byene, og kanskje vil fylkeskommunene oppleve lange søkerlister igjen. Det har vel ikke skjedd siden midt på 1970-tallet. Da kan vi også risikere at lønnsoppgjørene får en annen utvikling enn vi liker. Og vi kan oppleve at konkurransen i privat sektor presser prisene under det vi må ha for å kunne drive forsvarlig.

En kjent samfunnsodontolog sa en gang at intet er så farlig for tannhelsen som sultne tannleger. Vi har hatt en debatt om nødvendig behandling og om når vi skal behandle. Etter hvert som generasjonene av pasienter med behov for store og omfattende reparasjoner fases ut, vil omfanget av etter-

spørselen etter avansert odontologi reduseres. Jeg er redd for at kombinasjonen av redusert etterspørsel og stort tilfang av nye tannleger kan føre til at tannlegeyrket mister status og attraktivitet.

Trolig vil en slik markedsending på sikt føre til at tilstrømmingen fra utlandet går ned. For NTF er det viktig å få fortgang i lederopplæringen, slik at vi får tannleger i de lederstillingene hvor det er naturlig med både faglig og administrativ ledelse. Ved lærestedene er det behov for mange flere forskere, spesialister og instruktører. Slik sett er det bra at vi har god tilgang på nye tannleger. Vi har trodd at avgangen fra yrket ville bli større, men nå viser det seg at mange tannleger jobber lenger og at tilgangen på nye er større. Begge deler er i og for seg bra. Men at tannleger må finne alternative karrierer i helt andre bransjer, er ikke bra. Vi opplevde noe av det midt på 1980-tallet. Søkningen til studiet sank betydelig, andelen som gjennomførte likeså. Det er ingen ønsket utvikling.

La oss bruke denne situasjonen til å gjøre noen grep både i offentlig og privat sektor. Nå har vi en unik sjanse til å utvikle tjenesten og fylle de hullene vi har slitt med. Kanskje kan det være tid for Regjeringen å gjøre noen grep for å utjevne de tannhelseforskjellene som enda finnes i befolkningen? Vi bør benytte anledningen i kommende år med tanke på å bygge opp behandlingsskapasiteten over hele landet. Da kunne vi oppfylle i alle fall en av målsettingene fra Stortingsmelding nr. 35 om framtidens tannhelsetjenester: Å få til en bedre geografisk fordeling av tilbudet.

Gjennvaktmønstal